

PO GORENJSKEM IN ŠTAJERSKEM

Območna srečanja odraslih folklornih skupin

NEVA TRAMPUŠ

V letošnjem letu sem spremljala območna srečanja odraslih folklornih skupin na vzhodnem Štajerskem (območne izpostave Slovenska Bistrica, Ptuj, Lenart, Ormož) in Gorenjskem (območne izpostave Radovljica, Jesenice, Tržič, Kranj, Kamnik, Škofja Loka). Tako sem imela možnost primerjati poustvarjanje plesnega izročila dveh različnih pokrajin. V okviru koordinacije Ptuj se je na srečanjih v organizaciji petih izpostav JSKD predstavilo 27 skupin in 25 skupin na šestih srečanjih kranjske koordinacije.

Večina skupin je predstavila plesne svoje območja. Le nekateri (na Štajerskem štiri skupine, na Gorenjskem tri) so se preizkušali z odrskimi postavitvami, ki so črpale gradivo iz drugih slovenskih pokrajin. Ti so bili v svojih predstavah, predvsem stilnem podajanju, manj prepričljivi, kar dokazuje, da je "domače izročilo" plesalcem in godcem najbliže.

Ob iskanju vzporednic med Štajersko in Gorenjsko ugotavljam, da ni večjih razlik: slaba polovica skupin na odru prikazuje šego ali neki dogodek iz življenja (Štajerska 13, Gorenjska 10), večina vključuje v program večglasno petje (brez petja le tri štajerske in dve gorenjski skupini), veteranskih skupin je na Gorenjskem več kot na Štajerskem (10 : 7), enako razmerje je med mlajšimi skupinami (plesalci zrelih let) in takimi z velikim starostnim razponom. Žal sem imela priložnost gledati le eno perspektivno mladinsko skupino s Slovenskega Javornika. Žal zato, ker se povprečna starost plesalcev vztrajno pomika navzgor in vsako leto se veteranskim skupinam pridruži še kakšna nova. Iz leta v leto se izboljšuje kostumska podoba (v povprečju je v prednosti Štajerska), čeprav vsi tožijo o pomanjkanju denarja.

Naj se dotaknem še glasbene spremljave! Že na območnih srečanjih so skupine po najboljših močeh poskrbele za dokaj številčne glasbene sestave, nekatere tudi s pravdomiselnim vključevanjem manj pogostih glasbil (trstenke, orglice). Le dve skupini na Štajerskem in ena na Gorenjskem so imele za spremljavo zgolj diatonično harmoniko. Vse (pre)več pa je skupin z dvema harmonikama (tri na Štajerskem in kar deset na Gorenjskem), ki se pojavljajo tudi v večjih sestavih.

Na Gorenjskem se nekatere skupine še vedno krčevito oprijemajo plesov, ki jih je učila Tončka Marolt, ali, kot trdijo, plesov iz svojega kraja/okolja, drugi iščejo nove načine poustvarjanja plesnega izročila in nove plesne korake oziroma kombinacije. Nekateri kar z veliko domišljije. Pri

prvih se kljub nasprotnim željam spreminja slog plesanja, tempo, glasbena spremljava, kar je posledica časovne odmaknjenosti, zamenjave vadiateljev in tudi generacij plesalcev. Menim, da na kakovost vpliva tudi nastopanje na turističnih prireditvah, kjer je glavni cilj skupine biti všečen nezahtevneemu gledalcu in zadovoljiti željam turističnih agencij ali njihovih sodelavcev.

Na Štajerskem je turističnega povpraševanja manj, se pa kljub temu pojavljajo skupine, ki svoje odrske postavitve oblikujejo zelo samosvoje, z vnašanjem nekaterih tujih prvin in brez temeljitega poznavanja osnovnih značilnosti ljudskih plesov. Predvsem se bojim, da se bodo slog plesanja, še bolj pa način postavljanja plesa na oder in "manj ljudska" kostumska podoba vse bolj približevali ne najustreznejšim vzornikom, kar je pri nekaterih (treh) štajerskih skupinah žal že močno opazno. Mogoče bomo morali nekoč za skupine, ki trmasto ubirajo svojo pot, poiskati novo definicijo in ime, ker ne bodo več prikazovale ljudskega plesa, niti odrskih postavitve tega, temveč koreografije, kot v baletnih predstavah. A to bo nova zgodba, ki s sedaj veljavnimi smernicami nima veliko skupnega.

Vsako leto je za posamezno skupino nekoliko drugačno. In vedno znova se mora truditi za uspešno izvedbo plesa, godčevsko spremljavo, kostumsko urejenost ali ustrezen odrski prikaz. Čeprav me včasih katera od nerodnosti ali nepravilnosti spravi v nejevoljo in sem preveč kritična, na koncu sezone ugotavljam, da je vsako leto boljše od prejšnjega in da se trud skupin oziroma njihovih vodij obrestuje. Vsekakor so najuspešnejši tisti, ki sledijo smernicam z različnih izobraževanj in upoštevajo napotke strokovnih spremljevalcev ali strokovnjakov, s katerimi se posvetujejo, ob tem pa iščejo neko svojo pot.

Z dobronamernimi nasveti poskušam tudi sama prispevati k ohranjanju ljudskega izročila.

